

اندوز آخربد مارسپندان

اندرز آذربید مارسپندان

اندرز آذربید مارسپندان نیز یکی دیگر از پند نامه‌های پهلویست و چنانکه از نامش پیداست منسوبست به « آذربید مارسپندان » ، اندرز بد و مؤید بزرگ زمان شاپور دوم ، و جزء متون پهلوی چاپ جاماسپ جی دستورمینوچهرجی جاماسپ اسانا^۱ در صحیفه‌های ۵۸ تا ۷۱ بچاپ رسیده است و در میان اندرز خسرو کواتان و متن ناقصی که از صحیفهٔ ۷۲ آغاز میشود جای دارد .

این متن در تمام نسخ موجود ناقص بنظر میرسد و کامل آن (باضافهٔ «حقیقت روزها») بایستی دارای سه هزار واژه بوده باشد^۲.

در سال ۱۸۶۹ شهر یارجی دادابه‌ای در حدود یک هزار و هفتصد و سی واژه از این متن پهلوی را با برابر پازند آن و ترجمه‌ای بزبان گجراتی بچاپ رسانده است^۳. و در سال ۱۸۷۰ ، از روی چاپ بالا ، شاپورجی اِدالجبی ترجمه‌ای بزبان انگلیسی تهیه کرده است . در سال ۱۸۸۵ نیز دستور پشوتن «در گنج شایگان» خود این متن را با ترجمهٔ انگلیسی و گجراتی بار دیگر چاپ کرده است . در ۱۸۸۷ دوهارله ترجمه‌ای از آن

۱- Pahlavi Texts , edited by Dastur Jamaspji Minocheherji Jamasp-Asana, Bombay 1897 , 1913 .

۲- E. W. West , Grundriss der Iranischen Philologie, II Band, Strassburg 1896-1904. ۱۱۲ ص

۳- Shehriarjee Dadabhoy , Pandnâmah-i Adarbad Mansarspend, Bombay , 1869 .

بزبان فرانسه فراهم کرده است.^۱ بسال ۱۸۸۹ خدایار دستور شهریار ایرانی این متن را با چند متن دیگر چاپ کرده است.^۲ در ۱۹۳۳ نیز تراپور آوانوشتی ازین متن و چند متن دیگر با ترجمه انگلیسی و گجراتی منتشر ساخته است.^۳

برای اطلاع بیشتری درباره این متن رجوع شود به مقدمه متون پهلوی چاپ جاماسپ-اسانا ص ۲۱ و Grund. d. Iran. Philol. مقاله وست ص ۱۱۲ . اینک متن پهلوی، که عیناً از روی متن جاماسپ اسانا تهیه شده است با ترجمه فارسی و حواشی لازم از نظر خوانندگان میگذرد، امیدست که دانش پژوهان را سودمند افتد .

۱- De Harlez, Le Livre des Conseils d'Aterpât-i Mansarspendân, Le Muséon, VI, 66-78, 1887 .

۲- Khudâyâr Dastur Shahryâr Irani , The Pahlavi Texts , Containing Andarz-i Adarbâd Mâraspandân Bombay, 1899.

۳- J. C. Tarapore , Pahlavi Andarz-Nâmak Containing Chitak Andarz-i Pôryôtkaêshân and five other andarz, Bombay, 1933.

૧૦. ગુણવત્તાવાળાં શબ્દો

- ૨૧. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૨. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૩. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૪. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૫. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૬. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૭. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૮. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૨૯. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૩૦. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૩૧. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૩૨. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૩૩. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.
- ૩૪. શબ્દોમાં "૦" નો ઉપયોગ કરવામાં આવેલો છે.

39 JJ નો ઉપયોગ; M₁₀, M₁₇ નો ઉપયોગ. 40 MK, JJ નો ઉપયોગ; M₁₇ નો ઉપયોગ.
 41 TD, JE નો ઉપયોગ. 42 JJ નો ઉપયોગ; JU, M₁₀, M₁₇ નો ઉપયોગ. 43 MK, JJ, TD om. નો ઉપયોગ. 44 MK, JJ નો ઉપયોગ. 45 JJ નો ઉપયોગ; MK, JE, TD, M₁₀ નો ઉપયોગ; M₁₇ નો ઉપયોગ. 46 MK, JE, TD નો ઉપયોગ; JJ નો ઉપયોગ. 47 JU, M₁₀, M₁₇ add નો ઉપયોગ. 48 M₁₀ નો ઉપયોગ; M₁₇ નો ઉપયોગ. 49 M₁₀, JU, JE om.; M₁₇ નો ઉપયોગ. 50 JJ નો ઉપયોગ; M₁₀ નો ઉપયોગ. 51 All but M₁₀, M₁₇ નો ઉપયોગ. 52 M₁₀, M₁₇ નો ઉપયોગ; JU નો ઉપયોગ; JE નો ઉપયોગ. 53 JJ, JU નો ઉપયોગ; M₁₀, M₁₇ નો ઉપયોગ. 54 JU નો ઉપયોગ. 55 JU omits. 56 M₁₀, M₁₇, JU, JE add નો ઉપયોગ. 57 M₁₀, M₁₇, JU add નો ઉપયોગ. 58 MK, JJ નો ઉપયોગ; M₁₀, M₁₇, JU add નો ઉપયોગ. 59 MK, JJ નો ઉપયોગ. 60 MK, JJ નો ઉપયોગ. 61 JJ નો ઉપયોગ; M₁₀, M₁₇, JU નો ઉપયોગ. 62 MK, JJ નો ઉપયોગ corrected to નો ઉપયોગ. 63 All but M₁₀ om. નો ઉપયોગ. 64 MK, JJ, TD નો ઉપયોગ. 65 MK, JJ, TD, JE નો ઉપયોગ. 66 MK, JJ નો ઉપયોગ. 67 MK, JJ om.

૧૧ ૧૬૫૯૫૬૬૬ ૧૧૫૯૫૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬

- ૩૦ સ્કા ૭૧ ૧૧૬૬૬ ૦ ૭૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૧ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૨ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૩ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૪ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૫ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૬ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૭ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૮ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૩૯ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૧ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૨-૪૩ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૪ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૫ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૬ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦
- ૪૭ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦ ૧૧૬૬૬ ૦

68-69 JE omits ૧૧૬૬૬; M₁₀, M₁₇, JU, TD ૧૧૬૬૬. 70-71 MK, JJ, JE, TD om. 72 M₁₀, M₁₇, JE, JU ૧૧૬૬૬. 73-74 M₁₀, M₁₇, JU, TD ૧૧૬૬૬; JE ૧૧૬૬૬. 75 MK, JJ ૧૧૬૬૬. 76 M₁₀, M₁₇; M₁₇ ૧૧૬૬૬; JE, TD ૧૧૬૬૬; JU ૧૧૬૬૬. 77 MK, TD, JU add ૧૧૬૬૬; JJ adds ૧૧૬૬૬. 78 MK, JJ ૧૧૬૬૬ JU ૧૧૬૬૬. 79 JE, TD ૧૧૬૬૬. 80-81 MK torn, but there is not room for both ૧૧૬૬૬ and ૧૧૬૬૬; JJ, TD, JE om.; JU omits ૧૧૬૬૬. 82 JJ, JU ૧૧૬૬૬; M₁₀, M₁₇ ૧૧૬૬૬. 83 JU adds ૧૧૬૬૬. 84 MK, JJ add ૧૧૬૬૬. 85 MK, JJ ૧૧૬૬૬; M₁₇ ૧૧૬૬૬. 86 JJ ૧૧૬૬૬; M₁₀, M₁₇ om. 87 M₁₀, JU add ૧૧૬૬૬; M₁₇ adds ૧૧૬૬૬. 88 All but MK, JJ ૧૧૬૬૬. 89 JJ ૧૧૬૬૬; M₁₀, M₁₇ ૧૧૬૬૬; JU ૧૧૬૬૬. 90 M₁₀, M₁₇ ૧૧૬૬૬. 91 M₁₀, M₁₇ ૧૧૬૬૬. 92 JJ ૧૧૬૬૬; M₁₀, M₁₇, JU ૧૧૬૬૬. 93 JU ૧૧૬૬૬. 94 M₁₀, M₁₇ ૧૧૬૬૬. 95 JU omits. 96 All but MK, JJ ૧૧૬૬૬. 97 JE ૧૧૬૬૬. 98 JE ૧૧૬૬૬; JU adds ૧૧૬૬૬. 99 M₁₀, M₁₇ ૧૧૬૬૬; TD ૧૧૬૬૬. 100 TD prefixes ૧૧૬૬૬. 1 JJ, JE ૧૧૬૬૬.

કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત ૧૮

- ૧૧૨. સુ- ૧૬ "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૨
- ૧૧૩. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૩
- ૧૧૪. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૪
- ૧૧૫. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૫
- ૧૧૬. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૬
- ૧૧૭. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૭
- ૧૧૮. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૮
- ૧૧૯. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૧૯
- ૧૨૦. "કાવ્યવિજ્ઞાનના સંસ્કૃત સંસ્કૃત" ૧૨૦

41 M₁₇ સુ-૧૬. 42 M₁₇ ૬. 43 JJ સુ-૬. 44 JJ ૧૬. 45 MK, JJ, TD, JE સુ-૧૬; M₁₈, M₁₇ સુ-૧૬. 46 JE adds ૬૬. 47 JJ સુ-૧૬. 48 All but MK, JJ add ૬૬. 49-50 JU સુ-૬; JE સુ-૬; M₁₆, M₁₇ સુ-૬. 51 M₁₇ સુ-૬. 52 M₁₆, M₁₇, TD, JE add ૬૬; JU adds ૬૬. 53 JU, JE સુ-૬; M₁₀, M₁₇, TD સુ-૬. 54 M₁₆, M₁₇, JU repeat. 55 JE, JU om. 56 M₁₆, M₁₇ સુ-૬; JU સુ-૬. 57 MK સુ-૬; M₁₆, M₁₇ સુ-૬. 58 MK, JJ. સુ-૬; JE, TD સુ-૬; JU, M₁₆, M₁₇ સુ-૬. 59 M₁₆ સુ-૬. 60 JU સુ-૬; MK, JJ, TD, JE, M₁₇ સુ-૬. MK fol. 62 ends at this point, fol. 63 is lost. In JJ the text which begins on MK fol. 64, with the words સુ-૬ (see p. 69, l. 10, and n. 72) is copied continuously without the loss of the folio being marked. The text from સુ-૬ upto..... સુ-૬ is taken from M₁₆, M₁₇, TD, JU, JE, all of which seem to be imperfect at that point. 61 M₁₆, M₁₇, JU, JE સુ-૬. 62 All prefix સુ-૬. 63 M₁₆, JE, JU ૬; M₁₇ ૬. 64 M₁₆ સુ-૬. 65-66 JU omits finishing the sentence at સુ-૬; JU, M₁₆, M₁₇ copy continuously the text which begins with the words સુ-૬ (see p. 74 l. 1 and n. 1); JE adds સુ-૬. TD, JE break off here beginning the text commencing on p. 74 with a new line,

79 150123456 1123456789 101112

- 117 1502 95678 123 45678 901 23456789 10111213141516171819202122232425262728293031323334353637383940414243444546474849505152535455565758596061626364656667686970717273747576777879808182838485868788899091929394959697989910010110210310410510610710810911011111211311411511611711811912012112212312412512612712812913013113213313413513613713813914014114214314414514614714814915015115215315415515615715815916016116216316416516616716816917017117217317417517617717817918018118218318418518618718818919019119219319419519619719819920020120220320420520620720820921021121221321421521621721821922022122222322422522622722822923023123223323423523623723823924024124224324424524624724824925025125225325425525625725825926026126226326426526626726826927027127227327427527627727827928028128228328428528628728828929029129229329429529629729829930030130230330430530630730830931031131231331431531631731831932032132232332432532632732832933033133233333433533633733833934034134234334434534634734834935035135235335435535635735835936036136236336436536636736836937037137237337437537637737837938038138238338438538638738838939039139239339439539639739839940040140240340440540640740840941041141241341441541641741841942042142242342442542642742842943043143243343443543643743843944044144244344444544644744844945045145245345445545645745845946046146246346446546646746846947047147247347447547647747847948048148248348448548648748848949049149249349449549649749849950050150250350450550650750850951051151251351451551651751851952052152252352452552652752852953053153253353453553653753853954054154254354454554654754854955055155255355455555655755855956056156256356456556656756856957057157257357457557657757857958058158258358458558658758858959059159259359459559659759859960060160260360460560660760860961061161261361461561661761861962062162262362462562662762862963063163263363463563663763863964064164264364464564664764864965065165265365465565665765865966066166266366466566666766866967067167267367467567667767867968068168268368468568668768868969069169269369469569669769869970070170270370470570670770870971071171271371471571671771871972072172272372472572672772872973073173273373473573673773873974074174274374474574674774874975075175275375475575675775875976076176276376476576676776876977077177277377477577677777877978078178278378478578678778878979079179279379479579679779879980080180280380480580680780880981081181281381481581681781881982082182282382482582682782882983083183283383483583683783883984084184284384484584684784884985085185285385485585685785885986086186286386486586686786886987087187287387487587687787887988088188288388488588688788888989089189289389489589689789889990090190290390490590690790890991091191291391491591691791891992092192292392492592692792892993093193293393493593693793893994094194294394494594694794894995095195295395495595695795895996096196296396496596696796896997097197297397497597697797897998098198298398498598698798898999099199299399499599699799899910001001100210031004100510061007100810091010101110121013101410151016101710181019102010211022102310241025102610271028102910301031103210331034103510361037103810391040104110421043104410451046104710481049105010511052105310541055105610571058105910601061106210631064106510661067106810691070107110721073107410751076107710781079108010811082108310841085108610871088108910901091109210931094109510961097109810991100110111021103110411051106110711081109111011111121131141151161171181191201211221231241251261271281291301311321331341351361371381391401411421431441451461471481491501511521531541551561571581591601611621631641651661671681691701711721731741751761771781791801811821831841851861871881891901911921931941951961971981992002012022032042052062072082092102112122132142152162172182192202212222232242252262272282292302312322332342352362372382392402412422432442452462472482492502512522532542552562572582592602612622632642652662672682692702712722732742752762772782792802812822832842852862872882892902912922932942952962972982993003013023033043053063073083093103113123133143153163173183193203213223233243253263273283293303313323333343353363373383393403413423433443453463473483493503513523533543553563573583593603613623633643653663673683693703713723733743753763773783793803813823833843853863873883893903913923933943953963973983994004014024034044054064074084094104114124134144154164174184194204214224234244254264274284294304314324334344354364374384394404414424434444454464474484494504514524534544554564574584594604614624634644654664674684694704714724734744754764774784794804814824834844854864874884894904914924934944954964974984995005015025035045055065075085095105115125135145155165175185195205215225235245255265275285295305315325335345355365375385395405415425435445455465475485495505515525535545555565575585595605615625635645655665675685695705715725735745755765775785795805815825835845855865875885895905915925935945955965975985996006016026036046056066076086096106116126136146156166176186196206216226236246256266276286296306316326336346356366376386396406416426436446456466476486496506516526536546556566576586596606616626636646656666676686696706716726736746756766776786796806816826836846856866876886896906916926936946956966976986997007017027037047057067077087097107117127137147157167177187197207217227237247257267277287297307317327337347357367377387397407417427437447457467477487497507517527537547557567577587597607617627637647657667677687697707717727737747757767777787797807817827837847857867877887897907917927937947957967977987998008018028038048058068078088098108118128138148158168178188198208218228238248258268278288298308318328338348358368378388398408418428438448458468478488498508518528538548558568578588598608618628638648658668678688698708718728738748758768778788798808818828838848858868878888898908918928938948958968978988999009019029039049059069079089099109119129139149159169179189199209219229239249259269279289299309319329339349359369379389399409419429439449459469479489499509519529539549559569579589599609619629639649659669679689699709719729739749759769779789799809819829839849859869879889899909919929939949959969979989991000100110021003100410051006100710081009101010111012101310141015101610171018101910201021102210231024102510261027102810291030103110321033103410351036103710381039104010411042104310441045104610471048104910501051105210531054105510561057105810591060106110621063106410651066106710681069107010711072107310741075107610771078107910801081108210831084108510861087108810891090109110921093109410951096109710981099110011011102110311041105110611071108110911101111112113114115116117118119120121122123124125126127128129130131132133134135136137138139140141142143144145146147148149150151152153154155156157158159160161162163164165166167168169170171172173174175176177178179180181182183184185186187188189190191192193194195196197198199200201202203204205206207208209210211212213214215216217218219220221222223224225226227228229230231232233234235236237238239240241242243244245246247248249250251252253254255256257258259260261262263264265266267268269270271272273274275276277278279280281282283284285286287288289290291292293294295296297298299300301302303304305306307308309310311312313314315316317318319320321322323324325326327328329330331332333334335336337338339340341342343344345346347348349350351352353354355356357358359360361362363364365366367368369370371372373374375376377378379380381382383384385386387388389390391392393394395396397398399400401402403404405406407408409410411412413414415416417418419420421422423424425426427428429430431432433434435436437438439440441442443444445446447448449450451452453454455456457458459460461462463464465466467468469470471472473474475476477478479480481482483484485486487488489490491492493494495496497498499500501502503504505506507508509510511512513514515516517518519520521522523524525526527528529530531532533534535536537538539540541542543544545546547548549550551552553554555556557558559560561562563564565566567568569570571572573574575576577578579580581582583584585586587588589590591592593594595596597598599600601602603604605606607608609610611612613614615616617618619620621622623624625626627628629630631632633634635636637638639640641642643644645646647648649650651652653654655656657658659660661662663664665666667668669670671672673674675676677678679680681682683684685686687688689690691692693694695696697698699700701702703704705706707708709710711712713714715716717718719720721722723724725726727728729730731732733734735736737738739740741742743744745746747748749750751752753754755756757758759760761762763764765766767768769770771772773774775776777778779780781782783784785786787788789790791792793794795796797798799800801802803804805806807808809810811812813814815816817818819820821822823824825826827828829830831832833834835836837838839840841842843844845846847848849850851852853854855856857858859860861862863864865866867868869870871872873874875876877878879880881882883884885886887888889890891892893894895896897898899900901902903904905906907908909910911912913914915916917918919920921922923924925926927928929930931932933934935936937938939940941942943944945946947948949950951952953954955956957958959960961962963964965966967968969970971972973974975976977978979980981982983984985986987988989990991992993994995996997998999100010011002100310041005100610071008100910101011101210131014101510161017101810191020102110221023102410251026102710281029103010311032103310341035103610371038103910401041104210431044104510461047104810491050105110521053105410551056105710581059106010611062106310641065106610671068106910701071107210731074107510761077107810791080108110821083108410851086108710881089109010911092109310941095109610971098109911001101110211031104110511061107110811091110111111211311411511611711811912012112212312412512612712812913013113213313413513613713813914014114214314414514614714814915015115215315415515615715815916016116216316416516616716816917017117217317417517617717817918018118218318418518618718818919019119219319419519619719819920020120220320420520620720820921021121221321421521621721821922022122222322422522622722822923023123223323423523623723823924024124224324424524624724824925025125225325425525625725825926026126226326426526626726826927027127227327427527627727827928028128228328428528628728828929029129229329429529629729829930030130230330430530630730830931031131231331431531631731831932032132232332432532632732832933033133233333433533633733833934034134234334434534634734834935035135235335435535635735835936036136236336436536636736836937037137237337437537637737837938038138238338438538638738838939039139239339439539639739839940040140240340440540640740840941041141241341441541641741841942042142242342442542642742842943043143243343443543643743843944044144244344444544644744844945045145245345445545645745845946046146246346446546646746846947047147247347447547647747847948048148248348448548648748848949049149249349449549649749849950050150250350450550650750850951051151251351451551651751851952052152252352452552652752852953053153253353453553653753853954054154254354454554654754854955055155255355455555655755855956056156256356456556656756856957057157257357457557657757857958058158258358458558658758858959059159259359459559659759859960060160260360460560660760860961061161261361461561661761861962062162262362462562662762862963063163263363463563663763863964064164264364464564664764864965065165265365465565665765865966066166266366466566666766866967067167267367467567667767867968068168268368468568668768868969069169269369469569669769869970070170270370470570670770870971071171271371471571671771871972072172272372472572672772872973073173273373473573673773873974074174274374474574674774874975075175275375475575675775875976076176276376476576676776876977077177277377477577677777877978078178278378478578678778878979079179279379479579679779879980080180280380480580680780880981081181281381481581681781881982082182282382482582682782882983083183283383483583683783883984084184284384484584684784884985085185285385485585685785885986086186286386486586686786886987087187287387487587687787887988088188288388488588688788888989089189289389489589689789889990090190290390490590690790890991091191291391491591691791891992092192292392492592692792892993093193293393493593693793893994094194294394494594694794894995095195295395495595695795895996096196296396496596696796896997097197297397497597697797897998098198298398498598698798898999099199299

بنام یزدان

اندرز انوشه روان آذربد مارسپندان^۱

- ۱- این پیدا (ست)^۲ که آذربد را فرزندی تمی زاه نبود و از آن پس اعتماد^۳ به یزدان کرد، دیر نیامد که آذربد را فرزندی بود، پس درست خیمی زرتشت اسپیتمان را، زرتشت نام نهاد و گفت که خیز پسر من تا(ت) فرهنگ آموزم.
- ۲- پسر من! کرفه اندیش باش نه گناه اندیش چه مردم تا جاودان زمان نزیند^۴، پس چیزهای مینوی شایسته تر(ست).
- ۳- آذ(چه) گذشت^۵ فراموش کن و برای آذ(چه) نیامده است تیمار و رنج مبر.
- ۴- خدای (= پادشاه) و سردار مرد را دوستار^۶ باش و گستاخ مباح.
- ۵- هر چه بتو نه نیکو(ست) تو نیز بدیگر کس مکن.
- ۶- با خدایان (= پادشاهان) و دوستان یگانه باش.
- ۷- خویشتن به بندگی به کس مسپار.
- ۸- هر که با تو به خشم و کین رود پس ازش دور باش.
- ۹- اکنون^۷ و هر گاه امید به یزدان دار و دوست آن گیر که بتو سودمندتر باشد.
- ۱۰- به کار یزدان و امشاسپندان کوشا و چانسپار باش.
- ۱۱- راز به زنان مبر^۸.
- ۱۲- هر چه شنوی نیوش (و) هرزه مگوی.

۱- متن = این اندرز ۲- آنچه در () نوشته شده است در متن نیست و ضرورت جمله را افزوده شده است و اگر با = همراه باشد معنی واژه بیشین است.
۳- متن = ایستان. ۴- متن = نه زیوندک. ۵- متن = اوزید، بعضی نسخ = بود و اوزید؛ نک. حاشیه متن پهلوی. ۶- چن. حاشیه، متن = وستار؟
۷- متن = باستان b's't'n = اکنون، متون مانوی = bāyastān (از افادات هنینگ)
۸- چند نسخه = مگوی، نک حاشیه متن پهلوی.

- ۱۳- زن و فرزند و بنده^{۱۰} خویشتن جدا از فرهنگ بمهل کت تیمارورنج گران برنرسد و پشیمان نشوی .
- ۱۴- بیکاه مخند . ۱۵- پس و پیش پاسخ را بسنج^{۱۰} .
- ۱۶- بهیچ کس افسوس مکن^{۱۱} . ۱۷- با دژ آگاه مرد همراز مشو .
- ۱۸- با خشمگین مرد همراه مشو . ۱۹- با مرد هرزه^{۱۲} نیز همسگال مشو .
- ۲۰- با مرد بسیار خواسته^{۱۳} همخورش مشو .
- ۲۱- با مرد مست همخورش مشو .
- ۲۲- از بد کهر مرد و بد نژاد مرد وام مگیر و مده چه سود^{۱۴} گران باید دادن و همه گاه^{۱۵} بدر تو ایستد و همیشه پیغامبر به درتودارد و بتو زیان گران ارزش رسد^{۱۶} .
- ۲۳- دش چشم (= بد چشم) مرد را بیاری مگیر .
- ۲۴- به رشکین مرد (= مرد حسود) خواسته منمای .
- ۲۵- اندر فرمانروائی و جر (= فتوی ، حکم) بدروغ^{۱۷} مهر مکن .
- ۲۶- از ستمگر^{۱۷} و دروغزن مرد سخن مشنو .
- ۲۷- به باد افراه به مردمان کردن بیتاب مباح^{۱۸} .
- ۲۸- در خورن (= مهمانی) پیکار مکن ۲۹- مردم را مزن .
- ۳۰- گاه را مکوش (= برای مقام مکوش)
- ۳۱- با مرد ازاده نژاد^{۱۹} و کار آگاه وزیرک و خوش خیم هم سخن شو^{۲۰} و دوست باش .

۹- متن ندارد. در بعضی نسخ با جزئی تخریفات و واژه anšatryk (= anšatrik برده ، بنده تصحیح هنینگ) را افزوده اند؛ نک حاشیه متن پهلوی . ۱۰- متن = pat patmān kon = به پیمان کن .

۱۱- طعنه مزین . ۱۲- متن = 'lyc = ('lk + c = هرزه ، خل و کم خرد (؟) .

۱۳- متن = بس خواسته مرد = توانگر . ۱۴- متن = وخش .

۱۵- متن = هر گاه . ۱۶- متن = بود . ۱۷- متن = syzk .

۱۸- varanik ۱۹- متن = âzâtcihrak = ازاده نژاد .

۲۰- متن = hampursakihkon .

- ۳۲- در نبرد باری گران(تر) بر تو نبوده مگر(؟) ترس^{۲۱}.
- ۳۳- از کین ور مرد فرمانروا دور باش ۳۴- با مرد دبیر دشمن^{۲۲} مشو .
- ۳۵- با مرد هرزه گوی راز خویش مگوی .
- ۳۶- پیشگاه مرد دانا را گرامی دار ، از سخن پرس (و) ازش شنو .
- ۳۷- بکسی دروغ مگو . ۳۸- آنکه را شرم نیست ازش خواسته مگیر.
- ۳۹- چشمگاه بچیزی گرومنه^{۲۳} .
- ۴۰- نه بر است و نه بدروغ سو گند مخور .
- ۴۱- چون خانه خواهی کردن نخست هزینه بمیان کن .
- ۴۲- خود برای خویشتن زن خواه .
- ۴۳- اگر [ت] خواسته بود. نخست آب و رز و زمین خر، چه اگر بر ندهد بن بمیان بود^{۲۴}
- ۴۴- [هر] چند توانی مردم را به سخن میازار .
- ۴۵- به کین و زیان مردمان مرو .
- ۴۶- به خواسته ، [هر] چه توانی ، رادی کن .
- ۴۷- برهیچکس فریفتاری مکن که تو نیز بسیار دردمند نباشی .
- ۴۸- پیشوای مرد را گرامی و بزرگ^{۲۵} دار و سخن ازش پذیر.
- ۴۹- بجز از خویشاوندان و دوستان چیزی وام مگیر .
- ۵۰- شرمگین زن دوست باش و بزنی به زیرک ودانا مرده ده چه زیرک و دانا
مردمانا چنان زمین نیک [است] که (اگر) تخم اندر افکنده شود خوار بار گوناگون ازش آید.
-
- ۲۱- تعیین معنی درست جمله با نسخه بدلهای همه کلمه های آن مشکلست . با حذف حرف نفی فعل نخست نیز میتوان چنین معنی کرد : « در نبرد (اگر) بارگران بر تو بود بسیار پترس . » ۲۲- متن = hamimâl = دشمن ، همیمال مشو = مقابله مکن.
- ۲۳- متن = چشمگاه شاید بتوان جمله را اینچنین معنی کرد: چشمت دنبال چیزی نباشد(؟).
- ۲۴- متن = بیش خر، چه اگر بر ندهد پس آنرا بن بمیان بود . ۲۵- متن =
گرامی و او را مه دار .

- ۵۱- آشکاره سخن باش^{۲۶}. ۵۲- جز بانديشه سخن بمگوی .
- ۵۳- جز بآئين وامده . ۵۴- زن فرزانه و شرمگين دوست دار^{۲۷} و بزنی خواه .
- ۵۵- مرد خوش خيم و درست و کار آگاه را اگر هم فقير بود ، به دامادی گیر پس او را خواسته از یزدان رسد .
- ۵۶- به پير مرد^{۲۸} افسوس مکن چه تو نیز بزودی پير شوی .
- ۵۷- مرد ناآمرزنده نابخشایگر را زندانبان مکن. مردم گزیده و بزرگ و مرد هوشیار را بر بند(بان) زندانبان کن .
- ۵۸- اگر (ت) پسری بود به برنائی به دیرستان ده چه چشم روشن (از) دیر یست .
- ۵۹- سخن^{۲۹} به نگرش (= تأمل- احتیاط) گوی چه سخنی است که گفته(ش) به(و) سخنی) است که پادنش (= نگاهداشتنش) و آنکه نگاه داشته شود به از آنست که گفته شود . ۶۰- راست گوی مرد را پیامبر کن .
- ۶۱- بمرود زده^{۳۰} اعتماد مدار و هزینه ، چنانکه آئين بود ، بوسیله باوریکان (= با ایمانان ، معتمدان) کن . ۶۲- سخن چرب گوی .
- ۶۳- گفتار چرب دار . ۶۴- هنش نیک دار .
- ۶۵- خویشتن مستای تا خوب کردار بوی .
- ۶۶- به^{۳۱} خدایان و پادشاهان ناآمرزنده مباح

- ۲۶- متن = آشکاره گو « باش = سخن آشکاره گوی . ۲۷- متن = باش .
- ۲۸- واژه‌ای که به « پیر مرد » ترجمه شده است دوبار درین جمله بکاررفته است خواندن دو حرف اول آن (= my) روشن نیست بقیه رامیتوان *dâtvar* خواند یعنی سالور، سالمند، سالخورد، دو حرف اول را با افزایش دندانهای میتوان به *ms* تغییر داد و کلمه را *masdâtvar* = مه دادور خواند یعنی بزرگ سالخورد یا بسیار پیر ؛ سنج . داده = سالخورد بند ۶۷ .
- ۲۹- پس از سخنی کلمه « تیز » دیده میشود که زائد بنظر میرسد ؛ اگر در متن الحاقی نباشد باید چنین معنی کرد . سخن تیز (= تند) را با تأمل گوی
- ۳۰- بیچاره، فلک زده ، بدبخت (؟) ۳۱- متن = چگونه (چنان کت) .
- ۳۲- متن = اندر ؛ در تمام نسخه بدلها خدایان و پادشاهان بصیغه جمع است . اگر جمله چنین بود بهتر میباشد : اندر خدای و پادشاهی ناآمرزنده مباح .

- ۶۷- از دادمه^{۳۳} (= سالخورد) و نیکمرد^{۳۴} سخن پرس .
- ۶۸- از مرد دزد چیزی مگیر و ایشان را کن^{۳۵} .
- ۶۹- بیم دوزخ را ، باد افراه به نظر^{۳۶} گیر .
- ۷۰- به هر کس و هر چیز مغرور و گستاخ مباح .
- ۷۱- نیک فرمان باش تا نیک بهر^{۳۷} بوی .
- ۷۲- بیگناه باش تا بی بیم باشی .
- ۷۳- سپاسدار باش تا بهر نیکی ارزانی باشی .
- ۷۴- یگانه باش تا معتمد بوی .
- ۷۵- راست گوی باش تا استوار بوی .
- ۷۶- فروتن باش^{۳۸} که بسیار دوست باشی .
- ۷۷- به دوست باش که خسرو (= نیکنام) بوی .
- ۷۸- خسرو باش که نیک زندگانی^{۳۹} بوی .
- ۷۹- نیک بهر(و) دین دوست باش که پارسا باشی .
- ۸۰- روان پرس باش که بهشتی بوی .
- ۸۱- [براه] دادار باش تا کر زمانی^{۴۰} (= عرش آشیان) باشی .
- ۸۲- زن کسان مفریب چه به روان گناهی گران بود .
- ۸۳- خورده بی شنوهر^{۴۱} مردم [نگه] مدار چت سپاس ندارد .

۳۳- دادمه واژه ایست که جا دارد بجای « سناتور » بکار رود و « مجلس داد مهان » برای « مجلس سنا » . ۳۴- متن = به مرد . ۳۵- متن = stwbw (۴) .

۳۶- متن = نگرش . ۳۷- متن = هوفرمان .

۳۸- متن = rntw (' بجای 'yrtnw) (= ertan) . ۳۹- متن = هوزبوشن .

۴۰- متن = دادار باش ؛ در نسخه JE (نک. زیر نویس متن پهلوی) کلمه Pat (= به) را در آغاز افزوده است : به دادار باش - در ترجمه برای آفاده معنی [براه] افزوده شده است .

۴۱- شنوهر = سپاس ، خشنودی ، اوستا šnaoθra ارمنی šnorh - خورده بی- شنوهر، صفت مر کبست یعنی کسی که برای چیزهای کوچک سپاسگزاری نمی کند و خشنود نمی شود.

- ۸۴- خشم و کین را، روان خویش تباه مکن .
- ۸۵- به‌هنگام کردن و گفتن (= کردار و گفتار) بچربی (= نبرمی) نمازبر - چه از نماز بردن پشت به نشکنند و از چرب پرسیدن زبان گنده نرود (= نشود) .
- ۸۶- نخست سخن به بد سرشت مگوی .
- ۸۷- چون به انجمن نشینی (نزد مردم دژ آگاه منشین که دژ آگاهت نگیرند^{۴۲} .
- ۸۸- به انجمن سور هر جای که نشینی بجای بالاتر (= از بر) منشین کت از آن جای نه خیزانند و به جای فروتر نشانند .
- ۸۹- به خواسته و مال گیتی گستاخ مباش چه خواسته و مال دنیا همانا چنان مرغی (است) که از این درخت به آن درخت نشیند و به هیچ درخت نیاید .
- ۹۰- به پدر و مادر خود ترس آگاه و نیوشیدار^{۴۳} و فرمانبردار باش چه مرد را تا پدر و مادر زنده (باشد) همانا چنان شیری است اندر بیشه که از کسی نترسد و او را که پدر و مادر نیست همانا چنان زنیست بیوه که اگر چیزی ازش بگیرند کاری کردن نتوان و هر کسش بخوار دارد .
- ۹۱- دختر خود به زیرک و دانا مرد ده چه زیرک و دانا مرد همانا چنان زمینی (است) نیک که (چون) تخم بر آن افکنند ازش بر^{۴۴} بسیار (بر) آید .
- ۹۲- اگر خواهی از کسی دشنام نشنوی به کسی دشنام مده .
- ۹۳- تند و هرزه گوی مباش ، چه تند و هرزه گوی مردم همانا چنان آتش (است) که چون اندر بیشه زار^{۴۵} افتد ، هم مرغ و ماهی سوزد و هم خرفستر سوزد .
- ۹۴- با آن مرد که پدر و مادر ازو آزرده و ناخشنود (است) همکار مباش کت
-
- ۴۲- متن = دژ آگاه پیدا بنوی . ۴۳- متن = اندر پدر و مادر... ترس آگاه بودن = احترام و ادب کردن - نیوشیدار بودن = شنوا و مطیع و فرمانبردار بودن . ۴۴- متن = جو .
- ۴۵- متن = بیشه‌ستان . ۴۶- متن = همه .

داده دوبار ندهند^{۴۷} و ترا با کسی دوستی و مهر نبود ،

۹۵- شرم و ننگ بدی را روان خویش بدوزخ مسپار^{۴۸} .

۹۶- سخن دو گانه مگوی .

۹۷- به انجمن (هر) جای که نشینی نزدیک دروغزن منشین چه تونیز بسیار

دردمند نباشی . ۹۸- آسان پای باش که روشن چشم بوی .

۹۹- شب خیز باش که کار روا باشی . ۱۰۰- دشمن کهن دوست نو مکن

چه دشمن کهن همانا چنان مار سیاهست که صد ساله کین نفراموشد .

۱۰۱- دوست کهن دوست نو کن چه دوست کهن همانا چنان می کهنست که

هر چند کهنتر به خورش شهر یاران بهتر و سزاتر شاید .

۱۰۲- یزدان آفرین کن ودل برامش دارکت از یزدان افزایش به نیکی رسد .

۱۰۳- دهیو بد^{۴۹} هر در انفرین مکن چه به شهر پاسبان است و نیکی بمردم اندازد^{۵۰} .

۱۰۴- و تو را گویم پسر من ، جهشیار^{۵۱} ، برای مردمان خرد خوبست^{۵۲} چه اگر ،

پر گست ، خواسته بشود یا چهار پای بمیرد ، خرد بماند .

۱۰۵- بدین خستو باش^{۵۳} چه^{۵۴} خرسندی مهست (= بزرگترین) دانائی وهم

بزرگترین امید مینو(ست) . ۱۰۶- همیشه^{۵۵} روان خویش اندر یاد دار .

۱۰۷- نام خویش را ، خویشکاری (= وظیفه) خویش بمهل .

۴۷- متن = نه دهداد، شاید یعنی مردم دوباره در باره تو قضاوت نمی کنند بار اول از همکارت

ترا شناخته اند که بدی و این بدی بر تو مانده است و بهمین جهت « ترا با کس دوستی و

مهر نبود » . ۴۸- یعنی برای شرم و ننگ بدی (ودوری جستن از آن) روان خود

را بدروغ دیگری که مستوجب دوزخست مسپار . ۴۹- شهریار ، فرمانروا ، پادشاه .

۵۰- در متن پهلوی دو فعل آخر این بند جمع است . ۵۱- بختیار .

۵۲- متن = چیز خرد خوئیست . ۵۳- متن = به استوانی - (خستوئی - اعتراف)

بدین بکوش . ۵۴- در متن این دو جمله بوسیله «چه» بهم مربوط شده است در صورتیکه

ربطی بهم ندارند و ظاهراً بایستی دو جمله جداگانه باشد . ۵۵- متن = هر گاه .

- ۱۰۸- دست از دزدی و پای از اخویشکاری (برخلاف وظیفه) رفتن بازدار چه آنکو گرفته کند پاداش یابد و افکو گناه کند باد افراه برد .
- ۱۰۹- هر که همالان (= حریفان) را چاه کند خود اندر افتد .
- ۱۱۰- نیک مرد آساید و بد مرد بیش اندوه گران برد .
- ۱۱۱- زن جوان بزنی کن .
- ۱۱۲- می (به) پیمان خورچه آنکومی بی پیمان خورده بس کونه کون گناه از سرود .
- ۱۱۳- اگر چه افسون مار تو بس نیک دانی ، دست زود زود به مارمنه که تو به نگزد و ابر جای نمیری^{۵۶} .
- ۱۱۴- اگر آشنای آب (شنای آب) تو بس نیک دانی ، زود زود به آب ستمبه مشو که آبت به نبرد و بر جای نمیری^{۵۷} .
- ۱۱۵- بهیچ آینه^{۵۸} مهر دروغی (= پیمان شکنی) مکن که پیسی بدستت مرسد .
- ۱۱۶- خواسته کسان «یاور» (āpar) و «مدار» به آن خویش میامیز چه آن خویش تبا و ناپیدا شود ، چه اگر خواسته دیگران^{۵۹} آوری^{۶۰} و (نگاه) داری^{۶۱} و به آن خویش [آهیزی]^{۶۱}
- ۱۱۷- شاید نبوید چه مردم همانا چنان خیک پراز باد (است) چون باد ازش بشود چیزیش بر جای به نماند .
- ۱۱۸- مردم همانا چنان شیرخواره (است) که خوی آنکس اندر گیرد که بهش ابر ایستد (با او باشد) .
- ۱۱۹- هر مزد روز می خور و خر م باش . ۱۲۰- بهمن روز پوشش و جامه نو پوش .
- ۱۲۱- اردیبهشت روز به مان آتشان مشو .

۵۶- متن = میرد . ۵۷- متن = میری . ۵۸- بهیچ روی ، سنج - هر آینه .
 ۵۹- متن = نه خویش . ۶۰- متن = آورد و نگاه دارد . ۶۱- متن افتادگی دارو شاید یک ورق یا بیشتر افتاده باشد .

- ۱۲۲- شهریور روز شاد باش . ۱۲۳- اسپندارمذ روز ورز زمین کن .
- ۱۲۴- خوردهاد روز جوی کن ۱۲۵- امردهاد روز دارو درخت نشان .
- ۱۲۶- دی باذر روز سرشوی و موی و ناخن پیرای .
- ۱۲۷- آذر روز به راه شو و نان میز چه گناه گران بود .
- ۱۲۸- آبان روز از آب پهریز کن و آب میازار .
- ۱۲۹- خور روز کودك بدبیرستان کن تا دبیر و فرزانه بود .
- ۱۳۰- ماه روز می خور و با دوستان گفتگو کن و از ماه خدی ایافت^{۶۲} خواه .
- ۱۳۱- تیر روز کودك به تیراندازی و نبرد و سواری آمرخشن فرست .
- ۱۳۲- گوش روز پرورش گو شورون کن و گو به ورز آسوز .
- ۱۳۳- دی بمهر روز سر شوی و موی و ناخن ویرای وانگور از زنان باز به چرخشت افکن تا به بشود .
- ۱۳۴- مهر روزا گرت از کس مستمندی رسیده باشد^{۶۳} پیش مهر ایست ، از مهر داوری خواه و گله کن . ۱۳۵- سروش روز برای نجات روان خویش از سروش اهل و ایافت^{۶۲} خواه .
- ۱۳۶- رشن روز، روز گارسبک، و هر کار خواهی (= کامی) به خوشی (= فرارونی) کن .
- ۱۳۷- فروردین روز سو گند مخور و آنروز یزش فروهر پارسایان کن تا خشنودتر بباشند .
- ۱۳۸- بهرام روز بن خان و مان افکن تا زود بفرجام رسد و به رزم و کارزار شو تا به پیروزی باز آئی .
- ۱۳۹- رام روز زن خواه و کارورامش کن و پیش داوران شو تا به پیروزی^{۶۴} باز آئی .
- ۱۴۰- باد روز درنجش^{۶۵} کن و به کار نو مییوند .
-
- ۶۲- نیاز - حاجت . ۶۳- متن = آمده .
- ۶۴- پیروزی و بواتیه (= سلامتی؟) . ۶۵- نیایش ، خواندن سرود و ادعیه از بهر .

- ۱۴۱- دی بدین روزهر کارکامی (خواهی) کردن ، کن . وزن بخانه آور و موی و ناخن پیرای و جامه [نو] پوش .
- ۱۴۲- دین روز خرفستر اوژن .
- ۱۴۳- ارد روز هر چیز نوخر و اندر خانه بر .
- ۱۴۴- اشتاه روز اسب ، گاو و ستور به گشن هل تا بدرستی باز آید^{۶۶} .
- ۱۴۵- آسمان روز به راه دور شو که بدرستی آئی .
- ۱۴۶- زامیاد^{۶۷} روز دارو مخور .
- ۱۴۷- مهر سپند روز جامه افزای (؟) و دوز و پوش وزن بزنی کن که فرزندانیز ویر و نیگ زاید .
- ۱۴۸- انیران روز، موی و ناخن پیرای و زن به زنی کن که فرزند نامورزاید .
- ۱۴۹- چون نیکی رسد بسیار شاد مباح، چون بدی رسد بسیار برنج مباح، چه نیکی زمان بدی و بدی زمان نیکی است . و هیچ فراز نیست که شیب [ش] نه از پیش و هیچ شیب نیست که فراز [ش] نه از پس .
- ۱۵۰- به خورش خوردن آزمند^{۶۸} مباح .
- ۱۵۱- و ازهر خورش به مخور و زود زود به سور و خورن (= مهمانی) بزرگان مشو کت ستوه نرسد .

- ۱۵۲- چه چهار چیز [است] که بتن مردمان بدتر است [از آنچه] دژ آگاه مرد بخویشتن کند ؟ یکی نشان دادن زور بازو (= قدرت) یکی درویش برمنش (= مسکین مغرور) که با مرد توانگر نبرد کند^{۶۹} یکی پیر ریدک (= کودک) خیم که زن برنا بزنی کند . یکی مرد جوان که زن پیر بزنی کند .

۶۶- چنینست در متن ولی ظاهر آباستی اشتباه باشد « بزاید » بهتر است . ۶۷- غلطی است قدیم و بایستی زام بزد = زام ایرد خوانده شود . ۶۸- متن = Varanik ۶۹- متن = پرد .

۱۵۳- مردم دوستی [را] از کمال اندیشه و خوشخوئی را از خوب آوازی
(= ادب) شاید دانستن .

۱۵۴- و تو را گویم پسر من ، جهشیار ، برای مردم خرد بهترین چیز است
(چیز خرد به)

انوشه‌روان باد آذربد مهر اسپندان که این اندرز کرده و این فرمان داد .
ایدون باد .